

გარე აქტორების როლი სირიის კონფლიქტში

სირიის კონფლიქტი ან „სირიის ომი“ ჩვენ წინაშე წარმოჩინდება როგორც ყველა სახის კონფლიქტის მთელი ნაკრები: სოციალური, რელიგიური, საერთაშორისო, სამინაო პოლიტიკური და საგარეო პოლიტიკა. კონფლიქტურ სიტუაციას ემატება ქვეყანაში არსებული მძიმე ეკონომიკური მდგომარეობა, მოსახლეობის დიფერენციაციის მაღალი დონე და, რა თქმა უნდა, არაბული გაზაფხულის წარსული გამოცდილება.

სამხედრო-პოლიტიკური კონფლიქტი სირიაში არის თანამედროვე საზოგადოების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პრობლემა, რადგან არა მხოლოდ სირია, არამედ მრავალი სხვა სახელმწიფოც განიცდის სირთულეებს სოციალურ-ეკონომიკურ, პოლიტიკურ და ა.შ. საკითხებში. ამ სამხედრო-პოლიტიკური კონფლიქტის მიზეზებს მრავალფეროვანი საფუძველი აქვს, დაწყებული ქვეყნის ხალხის კულტურული წინააღმდეგობებით და დამთავრებული მისი ძალაუფლების უარყოფით. სამხედრო-პოლიტიკური კონფლიქტის მხარეები და მონაწილეები წარმოდგენილია ქვეყნების მთელი ჯგუფებით, რომელთაგან ზოგი სამხედრო ინტერვენციისა და კონფლიქტის სამხედრო დარეგულირების მომხრეა, ზოგი კი უფრო ჰუმანური, დიპლომატიური მისწრაფებების.

ამავდროულად, შეერთებული შტატები და რუსეთი რჩებიან კონფლიქტის ყველაზე მნიშვნელოვან გარე აქტორებად, რომლებსაც აქვთ მნიშვნელოვანი შესაძლებლობები, მხარი დაუჭირონ სირიას სამხედრო საქმეებსა და ჰუმანიტარული მხარდაჭერის საკითხებში. ექსპერტების, ანალიტიკოსების, პოლიტიკოსების და სხვა საზოგადო მოღვაწეების ურთიერთ-გამომრიცხავი მოსაზრებები და პოზიციები მოწმობს სირიაში სამხედრო-პოლიტიკური კონფლიქტის არსის მრავალფეროვნებაზე.

საკვანძო სიტყვები: სირიის კონფლიქტი, გარე აქტორები, სირია, რუსეთი, აშშ.

„სირიის კონფლიქტის“ კონცეფციის იდენტიფიცირებისთვის და მისი მიზეზებისა და წინაპირობების უფრო დეტალურად გასათვალისწინებლად აუცილებელია ისეთი ფენომენის განხილვა, როგორცაა „არაბული გაზაფხული“. არაბული გაზაფხული არის დემონსტრაციებისა და გადატრიალების ტალღა, რომელიც დაიწყო არაბულ სამყაროში 2010 წლის 18 დეკემბერს. მოხდა გადატრიალება ტუნისში, ეგვიპტეში და იემენში, სამოქალაქო ომები ლიბიაში (გამოიყვანა რეჟიმის დაცემა) და სირიაში (მიმდინა-

რეობს); სამოქალაქო აჯანყება ბაჰრეინში; მასობრივი საპროტესტო აქციები ალჟირში, ერაყში, იორდანიაში, მაროკოში და ომანში; და მცირე საპროტესტო აქციები ქუვეითში, ლიბანში, მავრიტანიაში, საუდის არაბეთში, სუდანში, ჯიბუტიში და დასავლეთ საჰარაში. 2011 წლის მაისის ისრაელის სასაზღვრო შეტაკებები ასევე შთაგონებული იყო ადგილობრივი არაბული გაზაფხულით.

შეიძლება ითქვას, რომ არაბული გაზაფხულის ბუნება უკვე ცნობილია და სირია არის არაბული გაზაფხულის ნაწილი, რომე-

ლიც, მრავალი ექსპერტის აზრით, გარედან მომზადდა.

აქ მნიშვნელოვანია გამოვყოთ ორი ფაქტი. პირველ რიგში, არაბული გაზაფხულის მომზადება - გამოყენებული იქნა მოქალაქეთა წვრილმანი უკმაყოფილებები, რომელთა გაძლიერებაც მოხდა პროპაგანდისტული მედიის დახმარებით. ყველა ამ ქვეყანაში ვითარება ადრე სტაბილური იყო. სინამდვილეში კი, რაც ხდებოდა არ იყო ბუნებრივი პროცესი, არ იყო რევოლუციური იდეები მოქალაქეებში; მეორეც - მთავარ მიზანს წარმოადგენდა ძალაუფლების შელახვა და მისი შეცვლა.

აღნიშნული გეგმის პირველი მსხვერპლი იყო ერაყი და სადამ ჰუსეინის სასამართლო პროცესი. რეგიონის ნგრევა 2003 წელს ერაყზე აშშ-ისა და მოკავშირეების თავდასხმით დაიწყო. პრეზიდენტი ბენ ალი ტუნისში იყო არაბული გაზაფხულის შემდეგი მსხვერპლი. მას მოჰყვა ჰ. მუბარაჟი ეგვიპტეში, სალესი იემენში. მ. კადაფის ხოცვა-ჟლეტამ შოკში ჩააგდო მისი პოლიტიკური ოპონენტებიც კი, რომ აღარაფერი ვთქვათ, მილიონობით ადამიანზე მთელს მსოფლიოში, რომლებმაც ჯამაჰირიას ლიდერის მკვლელობა იხილეს ინტერნეტით და ტელევიზიით პირდაპირ ეთერში.

მოვლენების მიზეზები შეიძლება ორი მხრივ განვიხილოთ - შიდა და გარე. შიდა მხარეები მოიცავს დემოკრატიის განვითარების სუსტ დონეს, ეკონომიკურ პრობლემებს (უმუშევრობის მაღალი დონე, ქვეყანაში მოზიდული ინვესტიციების სიმცირე და სხვ.) და პოლიტიკური სისტემის „სტაგნაცია“, ვინაიდან მმართველობის სათავეში მუდმივად (40 წელზე მეტი ხანი) ასადის დინასტია და პარტია „ბაასია“.

ასევე მნიშვნელოვანია სირიელების რელიგიური შეხედულებების განსხვავება. მოსახლეობის უმეტესობა სუნიტები არიან, ხოლო ქვეყნის ლიდერების მნიშვნელოვანი

ნაწილი, მათ შორის მისი ლიდერი, შიიტები-ალავიტები არიან.

გარე ფაქტორებს მიეკუთვნება სირიის არაბული რესპუბლიკის რთული ურთიერთობა დასავლეთის ქვეყნებთან, ისრაელთან და სპარსეთის ყურის მონარქიებთან. ამ უკანასკნელთ, როგორც სუნიტურ სახელმწიფოებს, გარდა იდეოლოგიურისა, აქვთ ეკონომიკური მოტივებიც, ვინაიდან სირიის ხელმძღვანელობის პოზიცია ართულებს რიგი პროექტების განხორციელებას, რომლებსაც ისინი ახორციელებენ შეერთებული შტატების მხარდაჭერით.

კონფლიქტის წყაროების და მისი განვითარების თავისებურებების ანალიზის საფუძველზე, შეგვიძლია დავასახელოთ სირიაში საერთაშორისო შეიარაღებული კონფლიქტის დროს ადამიანის უფლებების დაცვის ძირითადი პრობლემები:

- შეუსაბამობა უცხო სახელმწიფოების სამხედრო სახმელეთო და საჰაერო ოპერაციების წარმოებისას სირიის შეიარაღებული ძალების ხელმძღვანელობასთან;
- სამხედრო ტყვეების სიკვდილით დასჯა;
- სახელმწიფოს სუვერენიტეტის დარღვევა;
- ტერორიზმი.

ასევე, შეიძლება გამოვყოთ სირიის კონფლიქტის განვითარების მკაფიო რეტროსპექტივა. თუმცა, სირიის არაბთა რესპუბლიკაში კონფლიქტის წარმოშობის გასაგებად, აუცილებელია გავიხსენოთ ის მოვლენები, რომლებიც წინ უძღოდა ახლო აღმოსავლეთში:

- 2010 წლის ზამთარში არაბულ სამყაროში საპროტესტო ტალღამ მოიცვა, რომელთაგან ზოგიერთმა სახელმწიფო გადატრიალება გამოიწვია. მთავრობები იძულებით გადააყენეს: ლიბიაში, იემენში, ტუნისში და რეგიონის სხვა ქვეყნებში;

- 2011 წლის აპრილში სირიის ქალაქ დამასკოსა და ალეპოში დემონსტრანტებსა და პოლიციას შორის შეტაკებები დაიწყო, რომლის დროსაც ხალხი დაიღუპა;
- უკვე ზაფხულში, ჯარიდან დეზერტირებულმა სუნიტებმა შექმნეს თავისუფალი სირიის არმია (FSA), რომელმაც მთავრობის გადადგომა და SAR-ის პრეზიდენტის ბაშარ ალ-ასადის წასვლა მოითხოვა.

ასე დაიწყო ხანგრძლივი სისხლიანი კონფლიქტი, რომელმაც ათასობით ადამიანის სიცოცხლე შეიწირა.

სამხედრო-პოლიტიკური კონფლიქტის მოვლენების შემდგომი მიმდინარეობა შეიძლება დაიყოს ხუთ ძირითად ქრონოლოგიურ ეტაპად:

პირველი ეტაპი - დასავლეთმა თითქმის მაშინვე დაუჭირა მხარი სირიის ოპოზიციას და დააწესა მთელი რიგი სანქციები ქვეყნის ხელმძღვანელობის წინააღმდეგ. 2011 წლის შემოდგომაზე თურქეთში პოლიტიკური დევნილებისაგან შეიქმნა სირიის ეროვნული საბჭო. 2012 წლის ზამთარში შეერთებულმა შტატებმა ნაციონალური ოპოზიციური კოალიცია სირიის მოსახლეობის ლეგიტიმურ წარმომადგენლად აღიარა. ამასობაში ბრძოლა სულ უფრო და უფრო მატულობდა.

მეორე ეტაპი - 2013 წელს სირიაში გამოიყენეს ქიმიური იარაღი, დაიღუპა დაახლოებით 1,2 ათასი ადამიანი. გაეროს მისიის მიერ ჩატარებულმა გამოძიებამ მხოლოდ ქიმიური თავდასხმის ფაქტის დადასტურება შეძლო, მაგრამ დღემდე არ არსებობს სანდო ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ კონფლიქტის რომელმა მხარემ გამოიყენა ნერვული აგენტი სარინი.

მესამე ეტაპი - ისლამური სახელმწიფოს რადიკალური ჯგუფის ბოვეიკები, რომლებიც ჩამოყალიბდა ალ-ქაიდას ერაყული და სირიული ფრთებისგან, კონფლიქტში

შევიდნენ ანტისამთავრობო ძალების მხარეს 2013 წელს. მომდევნო წელს, ბოვეიკების მიერ კონტროლირებად სირიის ტერიტორიებთან ერთად, ISIS-მა გააფართოვა თავისი გავლენა რეგიონზე, რომელიც ფართობით დიდ ბრიტანეთს აღემატება.

მეოთხე ეტაპი - 2014 წლის შემოდგომაზე შეერთებულმა შტატებმა გამოაცხადა საერთაშორისო ანტიტერორისტული კოალიციის შექმნა, რომელიც იწყებს დარტყმას ბოვეიკების პოზიციებზე. თუმცა, ექსპერტების აზრით, ვაშინგტონის მეთაურობით ძალების ქმედებებს რაიმე მნიშვნელოვანი წარმატება არ მოჰყოლია. მეტიც, კოალიციას არაერთხელ დასდეს ბრალი საჰაერო თავდასხმების შედეგად მშვიდობიანი მოსახლეობის და არა ტერორისტების მკვლელობაში.

მეხუთე ეტაპი - ამჟამად რუსეთიც და დასავლეთიც შეთანხმდნენ, რომ შეუძლებელია სირიის კონფლიქტის მოგვარება ისლამური სახელმწიფოს დამარცხების გარეშე. ამასთან დაკავშირებით, 2015 წლის სექტემბერში მოსკოვმა გამოაცხადა რუსეთის ფედერაციის საჰაერო კოსმოსური ძალების მიერ ისლამისტების წინააღმდეგ ოპერაციის დაწყების შესახებ.

ამრიგად, დღემდე, სამხედრო-პოლიტიკური კონფლიქტი სირიაში მხოლოდ იმპულსს იძენს და არ შეიძლება ჩაითვალოს კონსტრუქციულად, რადგან მიაღწიეს სამხედრო-პოლიტიკური სიტუაციის არსს და კონფლიქტის მოგვარების შესაძლო გზებს. ეს წარმოიშვა მოქალაქეებისა და მესამე მხარის მიერ სირიაში ახალი ძალაუფლების მიუღებლობის გამო, რამაც საბოლოოდ გამოიწვია სამხედრო, პოლიტიკური, სოციალური და კულტურული დაპირისპირება, მაგრამ ამ კონფლიქტის მიზეზები და შედეგები ბევრად უფრო ფართოა, ვიდრე ეს შეიძლება ერთი შეხედვით ჩანდეს. ამისათვის საჭიროა გავიაზროთ და გავითვალისწინოთ ქვეყანაში არსებული სოციალურ-ეკონომიკური

და პოლიტიკური ვითარება სამხედრო-პოლიტიკური კონფლიქტის დაწყებამდე.

სირიის სამხედრო-პოლიტიკურ კონფლიქტზე საერთაშორისო რეაგირების საკითხის გაანალიზების საფუძველზე, შეიძლება აღინიშნოს, რომ საერთაშორისო პოზიცია ორ ბანაკად იყოფა. ზოგიერთი, კერძოდ კი, შეერთებული შტატები, ამბობს, რომ ბაშარ ალ-ასადი უნდა წავიდეს, რომ მასთან მოლაპარაკებები არ გაიმართება და საჭიროა გარე სამხედრო ჩარევა. სხვები, განსაკუთრებით კი, რუსეთი და ჩინეთი, ამტკიცებენ, რომ ძალადობა უნდა შეწყდეს პოლიტიკური დიალოგის გზით ორ მემარ მხარეს შორის გარე ჩარევის გარეშე. ამავდროულად, რუსეთი სირიას რეგულარულად ყიდის იარაღს. ნატოს წევრი ქვეყნები და არაბული ქვეყნების ლიგის წევრები ან ოპოზიციის სასარგებლოდ აცხადებენ სამხედრო ტექნიკის/მშვიდობიანი შინაარსის რესურსების/იარაღის უსასყიდლოდ მიწოდებას, ან აცხადებენ ამის შეწყვეტას. ამ მიზეზით, სირიის კონფლიქტის წლებში საერთაშორისო ასპარეზზე ჩამოყალიბდა „ორი ფრონტი“, რომელთაგან პირველი (აშშ, დიდი ბრიტანეთი, საფრანგეთი, ისრაელი, საუდის არაბეთი, კატარი, თურქეთი) სამხედროების მომხრეა. ინტერვენცია, მეორე - (ჩინეთი, რუსეთი, ეგვიპტე, ირანი, ლიბანი, იორდანია, ერაყი) სამხედრო ინტერვენციის წინააღმდეგ.

მაგრამ არიან „საერთაშორისო რეაქციის“ სხვა სუბიექტებიც, მაგალითად, საერთაშორისო ორგანიზაციები. სირიის მთავრობაზე ზეწოლის მიზნით, ზოგიერთმა საერთაშორისო ორგანიზაციამ შეაჩერა სირიის მონაწილეობა მათ სტრუქტურებში. ასე რომ, 2011 წლის 12 ნოემბერს არაბული სახელმწიფოების ლიგამ დროებით გააძევა სირია ორგანიზაციიდან, მიუღებლად მიიჩნია ქვეყნის მთავრობის მიერ დემონსტრანტების მიმართ ძალადობის გამოყენება.

უფრო მოქნილ, მაგრამ არანაკლებ უარყოფით პოზიციას გამოხატავენ სხვა საერ-

თაშორისო ორგანიზაციები, როგორცაა გაერო. 2012 წლის 17 თებერვალს გაეროს გენერალურმა ასამბლეამ მიიღო რეზოლუცია, რომელშიც გამოხს ბაშარ ალ-ასადის რეჟიმი და სრული მხარდაჭერა არაბული ლიგის მოთხოვნების მიმართ. რეზოლუციას მხარი დაუჭირა 137-მა ქვეყანამ, თავი შეიკავა 17-მა, წინააღმდეგ - 12 სახელმწიფომ (რუსეთი, ჩინეთი, ირანი, ვენესუელა, ჩრდილოეთ კორეა, ბოლივია, ბელორუსია, ზიმბაბვე, კუბა, ნიკარაგუა, ეკვადორი, სირია).

სირიასთან დიპლომატიური ურთიერთობები გაწყვიტეს ისეთმა სახელმწიფოებმა, როგორებიცაა: აშშ, თურქეთი, იაპონია, ეგვიპტე, მაროკო და ევროპის მრავალი ქვეყანა.

ძალიან მნიშვნელოვანი საერთაშორისო რეაქცია იყო სირიის წინააღმდეგ სანქციების დაწესება, რამაც მრავალი ანალიტიკოსთა აზრით, მხოლოდ გააუარესა ქვეყნის ეკონომიკური მდგომარეობა სამხედრო ვითარებით დამაბულ, ისედაც რთულ პერიოდში.

თუმცა, მსოფლიოში, ალბათ, ყველაზე მეტად საყურადღებოა რუსეთის ფედერაციისა და შეერთებული შტატების რეაქცია სირიაში სამხედრო-პოლიტიკურ კონფლიქტზე და მათ მცდელობებზე, დაეხმარონ კონფლიქტის მოგვარებას.

ანტისამთავრობო საპროტესტო გამოსვლების თავიდანვე რუსეთი მხარს უჭერდა სირიის არაბული რესპუბლიკის ერთიანობისა და მთლიანობის შენარჩუნებას და დიალოგს ლეგიტიმურ ხელისუფლებასთან, ე.ი. ოფიციალურ დამასკოსთან. მაგრამ სირიის არაბთა რესპუბლიკის პრეზიდენტის ბ. ასადის მხარდაჭერის მიუხედავად, რუსეთის ფედერაცია მთელი კონფლიქტის განმავლობაში იცავდა პრინციპს „სირიის ხალხმა უნდა გადაწყვიტოს სირიის ბედი, მათ შორის მომავალი პოლიტიკური სისტემის საკითხი“.

გარდა ამისა, რუსეთი ყოველთვის მხარს უჭერდა ინკლუზიურ (ანუ, ყველა

დაინტერესებული მხარის ჩათვლით) პოლიტიკურ მოწესრიგებას, ერთ-ერთი მხარის ექსკლუზიური მხარდაჭერისა და მეორის კრიტიკისგან განსხვავებით.

რუსული დიპლომატია მიზნად ისახავდა თავიდან აეცილებინა „ლიბიური სცენარის“ განმეორება (როდესაც 2011 წელს აშშ-ისა და მოკავშირეების სამხედრო ინტერვენციის შედეგად მ. კადაფის რეჟიმი დაემხო და ქვეყანა ქაოსში ჩავარდა). ამ სტრატეგიამ წინასწარ განსაზღვრა რუსული დიპლომატიის მთელი შემდგომი კურსი სირიაში კონფლიქტის მოგვარების საქმეში.

SAR-ში საგარეო ინტერვენციის თავიდან ასაცილებლად, რუსეთმა (როგორც გაეროს უშიშროების საბჭოს მუდმივმა წევრმა) არაერთხელ დაადო ვეტო სირიის პრობლემის შესახებ რეზოლუციის პროექტებს. ამავდროულად, ყოველ ჯერზე პეკინი მხარს უჭერდა მოსკოვს ამ გადაწყვეტილებაში.

რუსეთის დიპლომატია ყველა შემთხვევაში ემყარებოდა რესპუბლიკის ტერიტორიული მთლიანობის შენარჩუნებისა და ზოგადად სირიის სახელმწიფოებრიობის შენარჩუნების მოსაზრებებს. ამიტომ, მან დაბლოკა რეზოლუციების მიღება, რომლებიც ასახავდა სირიაში სამხედრო შეჭრის საფრთხეს არსებული რეჟიმის შემდგომი ძალადობრივი დამხობის მიზნით [1. 166].

ზოგადად, სირიის კონფლიქტის დიპლომატიურ მოგვარებაში რუსეთის ფედერაციის როლის შეფასებისას, შეიძლება ითქვას, რომ რუსეთი (თუნდაც თავისი ინტერესებიდან გამომდინარე) შეეცადა ყოველგვარი ძალისხმევა ეხმარა სირიაში ძალადობისა და სისხლისღვრის შესაჩერებლად.

ამავდროულად, რუსული დიპლომატია იცავს ყველაზე დაბალანსებულ მიდგომას ინკლუზიური მოგვარების პრინციპების შესაბამისად: მთელი დროის განმავლობაში, სირიის არაბთა რესპუბლიკის ლეგიტიმური ხელისუფლების მხარდაჭერით და სამხედრო ინტერვენციის აღკვეთის მცდელობით,

იზიდავდა დიალოგისაკენ როგორც გარე, ასევე შიდა ოპოზიციურ ძალებს.

ასევე აღვნიშნოთ სიდიდით მეორე საერთაშორისო მონაწილის, უფრო სწორად, შესწავლილი კონფლიქტის მხარის - შეერთებული შტატების როლი. მას შემდეგ, რაც სსრკ-მა დატოვა „გლობალური სცენა“, რომელმაც, მრავალი ექსპერტის აზრით, „შელახა მისი რეპუტაცია“ ავღანეთში მუსლიმთა ომის ფონზე და გაავრცელა ათეიზმი, გაჩნდა მუსლიმური საზოგადოების ცხოვრების პრობლემური ასპექტები ფართო გაგებით. მიეწერება გლობალიზაციას, რომელიც, უფრო მეტიც, ამერიკის შეერთებული შტატების გავლენის განუყოფელი იარაღია (მათ ახლო აღმოსავლეთის რეგიონის ქვეყნები აღიქვამენ, როგორც „ბოროტების განსახიერება“ ამ სამყაროში).

ეგრეთ წოდებულმა „ანტიამერიკანობამ“ თავისი კვალი დატოვა ახლო აღმოსავლეთში პარტიებისა და მოძრაობების სოციალურ-პოლიტიკური საქმიანობის სპეციფიკაზე, მათ შორის ისლამურ რეგიონთან დაკავშირებულმა. შედეგად, ანტიამერიკანიზმი შეიძლება მივიჩნიოთ სახელმწიფოთა საგარეო პოლიტიკის ძირითად პრინციპად, რაც ასევე აქტუალურია სირიის სახელმწიფოსთვის, რომელშიც ვითარდება შესასწავლი სამხედრო-პოლიტიკური კონფლიქტი [2].

სირიაში სამხედრო-პოლიტიკური კონფლიქტის მხარეების (სირიის მთავრობა და ოპოზიცია) წინააღმდეგობის დროს მათი ქმედებების აგრესია მხოლოდ გაძლიერდა. საყოველთაოდ ცნობილი გახდა, რომ აშშ-ის მთავრობა დახმარებას უწევს იმ ძალებს, რომლებიც სირიის მთავრობას ეწინააღმდეგებიან. ასე რომ, 2012 წლიდან დაწყებული, როდესაც სირიაში სამოქალაქო ომი ჯერ კიდევ „სრული ძალით“ მიმდინარეობდა, აშშ-ის მთავრობა ღიად აწვდიდა ამბოხებულებს იარაღს, მათ შორის: საბრძოლო მასალას, ტანკსაწინააღმდეგო იარაღს, მცირე იარაღს

და, ასევე, ჰუმანიტარულ დახმარებას (საკვები, პირველადი მოხმარების ნივთები, მედიკამენტები). მედიაში არაერთხელ გავრცელდა ინფორმაცია იმის შესახებ, რომ შეერთებული შტატები ეხმარება ზომიერ ოპოზიციას, რომელიც ებრძვის ისლამურ სახელმწიფოს და სხვა რადიკალ ისლამისტურ ჯგუფებს, სამთავრობო ძალებს.

აშშ-ის მთავრობა ცდილობდა ბაშარ ალ-ასადის ჩამოგდებას და მისთვის საპრეზიდენტო უფლებამოსილების ჩამორთმევას, რადგან იგი მიიჩნეოდა, რომ სწორედ მისმა პიროვნებამ და ქმედებებმა გამოიწვია სამხედრო-პოლიტიკური კონფლიქტის დაწყება სირიაში (იმ გაგებით, ბაშარ ალ-ასადი იყო ის, ვინც ძალა გამოიყენა სირიის მოქალაქეების მშვიდობიანი გამოვლინებების წინააღმდეგ). გარდა ამისა, საყოველთაოდ ცნობილია ის ფაქტი, რომ აშშ-ის ძალები ატარებენ სპეციალურ წვრთნებს სირიელი მემარცხენეებისთვის.

მკვლევარების აზრით, მთავარი მიზეზი იმისა, რომ ისეთმა გავლენიანმა და ძლიერმა ქვეყნებმა, როგორცაა: დიდი ბრიტანეთი, აშშ, გერმანია, საფრანგეთი და სხვები, ჯერ კიდევ ვერ შეძლეს ისლამური სახელმწიფოს დამარცხება, არის კოალიციის მიერ სირიაში საჰაერო ჯარების გაგზავნის სურვილის უქონლობა, რასაც იმით ხსნიან, რომ ავიაციას შეუძლია მხოლოდ დიდი სამიზნეების დარტყმების მიყენება და მაშინ, როდესაც ISIS-ის ბევრი ტერორისტი იმალება დიდ ქალაქებში მშვიდობიან მოსახლეობაში და შეუძლებელია საჰაერო დარტყმების განხორციელება ასეთ ადგილებზე (დასახლებებზე).

ასევე მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ 2014 წლიდან სირიის კონფლიქტში სულ უფრო მნიშვნელოვანი ხდება ისლამური რადიკალიზმის ფაქტორი. რეჟიმის წინააღმდეგ ბრძოლაში მისი ლიდერების წარუმატებლობის გამო იმედგაცრუებული „ზომიერი ოპოზიციის“ მხარდამჭერთა მნიშვნელო-

ვანი ნაწილი ცნობილი თავისუფალი სირიის არმიიდან სალაფიტური ტერორისტული ორგანიზაციების (ISIS, ჯაბჰათ ალ-ნუსრა და ა.შ.) მხარეს გადადის. ამ პირობებში დასტურდება სირიის ხელისუფლების მხარდაჭერისკენ მიმართული მოსკოვის პოზიციის სისწორე და შორსმჭვრეტელობა. რუსულმა მხარემ არაერთხელ მოუწოდა შეერთებულ შტატებს, ევროპასა და არაბულ ქვეყნებს, შეწყვიტონ ოპოზიციისთვის იარაღის მიწოდება, რომელიც საბოლოოდ ტერორისტების ხელში აღმოჩნდა.

ამავდროულად, რუსეთი და შეერთებული შტატები, რომლებიც მოქმედებენ როგორც სირიაში სამოქალაქო ომის ანტიპოდები, ძალიან აქტიურად იყენებენ მედიას სამოქალაქო მოსახლეობაზე ზემოქმედების მიზნით, რითაც უზრუნველყოფენ ინფორმაციული უპირატესობისა და საკუთარი სამხედრო, პოლიტიკური, სოციალური და ეკონომიკური ინტერესების თვალსაჩინოებას. ეს ნიშნავს, რომ განსახილველი სირიის კონფლიქტი ხასიათდება „ინფორმაციული ომის“ კომპონენტის არსებობითაც.

დასასრულს, გვინდა ვთქვათ, რომ სირიის კონფლიქტის არსი მდგომარეობს იმაში, რომ ეს არის სრულიად განსხვავებული ინტერესების აურზაური. ასეთ პირობებში შეთანხმების მიღწევა უკიდურესად რთულია. მიუხედავად ამისა, უთანხმოების დაძლევის მცდელობები ისევ და ისევ მეორდება. 2017 წლის იანვარში მოლაპარაკებები გაიმართა ყაზახეთში (ასტანაში), სადაც რუსეთი, თურქეთი და ირანი შეთანხმდნენ ცეცხლის შეწყვეტის რეჟიმის დაცვის მექანიზმის შექმნის შესახებ. წინა მრავალრიცხოვანი ზავი, როგორც წესი, ფაქტობრივად არ იყო დაცული. ასტანას მოლაპარაკებებთან დაკავშირებული კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი სიახლე არის ის, რომ რუსეთის დელეგაციამ სირიის ოპოზიციის წარმომადგენლებს ქვეყნის ახალი კონსტიტუციის პროექტი შესთავაზა (გადასცა). ითვლება,

რომ სირიის ახალი მთავარი კანონი ხელს ბუღი კონფლიქტის მოგვარებას.
შეუწყობს ახლო აღმოსავლეთის შეიარაღე-

KOBA GRIGOLIA

THE ROLE OF EXTERNAL ACTORS IN THE SYRIAN CONFLICT

Summary

The Syrian conflict or "Syrian war" appears before us as a whole set of all kinds of conflicts: social, religious, international, domestic political and foreign policy. The difficult economic situation in the country, the high level of differentiation of the population and, of course, the past experience of the Arab Spring are added to the conflict situation.

The military-political conflict in Syria is one of the important problems of modern society, because not only Syria, but also many other states are experiencing socio-economic, political, etc. difficulties. in saki-goats. The reasons for this military-political conflict have diverse foundations, starting with the cultural contradictions of the country's people and ending with the denial of its power. The parties and participants of the military-political conflict are represented by whole groups of countries, some of which are in favor of military intervention and military settlement of the conflict, while others have more humanitarian, diplomatic aspirations.

At the same time, the United States and Russia are considered to be the most important external actors of the conflict, who have significant opportunities to support Syria in military affairs and humanitarian support issues. The mutually exclusive opinions and positions of experts, analysts, politicians and other public figures testify to the diversity of the essence of the military-political conflict in Syria.

Key words: Syrian conflict, external actors, Syria, Russia, USA.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Набиева Р.А. Роль России в дипломатическом урегулировании Сирийского конфликта // Россия в глобальном мире: новые вызовы и возможности. Сборник работ IV Всероссийской студенческой научной конференции. Редакторы Г. А. Довгиленко, Е. М. Скворцова, Я. Н. Шевченко. 2016.
2. Fuller G.E. The Future of Political Islam. New York ; Houndmills, 2004. P. 4-46.
3. Муха А.В., Кихтан В.В. Освещение геополитических конфликтов СМИ на примере Сирийской Арабской Республики. Сборник научных статей. Министерство образования и науки РФ; Российский университет дружбы народов. Москва, 2015.